

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет управління, економіки та права
Кафедра права**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕДИЧНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань - 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма – «Право»

Кількість кредитів – 6 – 180 год., із них: аудиторних – 80 год.;
самостійної роботи студента – 100 год.

Форма навчання – денна, заочна (скорочена програма)

Рік підготовки – 2, семестр – 4

Компонент освітньої програми – вибіркова, фахова.

Дні занять – відповідно до розкладу.

Консультації – відповідно до графіка навчального процесу.

Мова викладання – українська.

АНОТАЦІЯ

Медичне право - це система правових норм, які регулюють суспільні відносини, пов'язані з реалізацією прав громадян на здоров'я, зокрема, відносини між громадянином і лікувально-профілактичною установою, між пацієнтом і медичним працівником у сфері надання медичної допомоги, а також їх прав, обов'язків та відповідальності у зв'язку з проведенням діагностичних, лікувальних і санітарно-гігієнічних заходів. Актуальність вивчення проблематики медичного права юристами зумовлена низкою чинників, з-поміж яких, слід відзначити: блага, які є предметом регулювання медичного права, а саме життя і здоров'я як найвищі соціальні цінності; особливості провадження медичної практики; праволюдний компонент цієї сфери, який проявляється у необхідності застосування належних правозахисних і правозастосовних механізмів; значний обсяг і різносторонність законодавчого забезпечення сфери охорони здоров'я; необхідність переходу від господарницького підходу до гуманістичного в роботі юриста, що працює у галузі охорони здоров'я; брак фахівців, які зможуть надати кваліфіковану правову допомогу у галузі охорони здоров'я.

Навчальна дисципліна «Медичне право України» є вибірковою навчальною дисципліною, що належить до циклу спеціальної (фахової) підготовки за освітньою програмою «Право» спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право», яка викладається в 4 семестрі в обсязі 6 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Підсумковий контроль – екзамен.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета – комплексна підготовка правників з метою формування і розвитку їх професійної компетенції у галузі медичного права, спрямована на отримання необхідного обсягу теоретичних медико-правових знань, набуття практичних навиків спеціалізованого правозахисту й правозастосування, оволодіння достатнім рівнем правової культури і правосвідомості для збереження балансу взаємин між суб'єктами медичних правовідносин і дотримання прав людини у сфері охорони здоров'я.

Завдання які вирішуються в процесі вивчення дисципліни:

- вивчення національного законодавчого забезпечення сфери охорони здоров'я, у тому числі надання медичної допомоги;
- ознайомлення правників із міжнародно-правовими стандартами в галузі прав людини та охорони здоров'я;
- визначення правового статусу суб'єктів медичних правовідносин;
- з'ясування форм, способів і засобів захисту прав суб'єктів медичних правовідносин;
- окреслення правових умов і підстав здійснення окремих видів діяльності в сфері охорони здоров'я;
- визначення видів юридичної відповідальності у сфері охорони здоров'я.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції та практичні заняття. В межах робочого часу викладач може проводити консультації для здобувачів вищої освіти.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту та лекції у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

Лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, винести на обговорення дискусійні питання та визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального

матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв – це візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядаються за допомогою мультимедійних технічних засобів. Ці дві форми лекцій можуть бути поєднані.

При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань (кейсів) і тестів, проведення ділової гри, заслуховування усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій, які підготовлені як індивідуальні завдання за темою самостійного вивчення дисципліни.

Здобувачі вищої освіти працюють з друківаним чи надісланим їм в електронній формі інформативним матеріалом, або з інформацією в мережі Інтернет.

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати наукові дослідження шляхом написання та опублікування наукових статей, тез доповідей на конференціях, круглих столах та наукових семінарах.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Вивчення навчальної дисципліни передбачає роботу в колективі. Студенти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Під час заняття або ж в кінці лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекції і практичні заняття можуть проводитися з використанням сервісу ZOOM.US. Також викладач і студенти можуть спілкуватись через електронну пошту, Viber, Telegram, інші доступні засоби комунікації. В разі потреби може використовуватись Форум як форма спілкування викладача й студентів у дистанційному (віддаленому) навчанні. Кожний форум присвячений будь-якій проблемі або темі. Модератор форуму (мережевий викладач) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи питаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної та доброзичливої критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки на консультації викладача. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.

Після вивчення навчальної дисципліни студент здобуває такі компетентності:

Загальні (ЗК відповідно до освітньої програми «Право»):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові) (СК відповідно до освітньої програми «Право»):

СК3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

СК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, зокнайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право, земельне право.

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Медичне право України” здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програмні результати навчання (ПРН відповідно до освітньої програми «Право»):**

ПРН4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

ПРН20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Медичне право України» здійснюється у четвертому семестрі і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену у терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного, практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр та набуття певних компетентностей, що проводиться як контрольний захід. Загальна оцінка за екзамен визначається як сума поточного контролю (до 50 балів) та відповідей на питання екзаменаційного білету або тестового завдання (до 50 балів).

Екзаменаційні білети з дисципліни «Медичне право України» містять 3 теоретичні питання, що включають матеріал навчальної програми, яка використовується в процесі навчання.

Студент на іспиті отримує білет, на якому є пронумеровані питання, та чисті аркуші паперу. Іспит відбувається в письмово-усній формі.

У процесі усного опитування, викладач зобов'язаний спершу вислухати повну відповідь студента (не залежно від того, чи вона є правильною) і лише потім задавати уточнюючі, додаткові запитання. Обов'язково наголошується на неправильних фрагментах відповіді, на суті помилок.

Можливе проведення семестрового екзамену у формі тестування в системі Moodle.

Критерії оцінювання знань студентів визначені у **Положенні про критерії оцінювання ЛНУП**.

За рішенням засідання кафедри студент може бути додатково оцінений за участь у наукових конференціях, підготовку наукових публікацій, участь у Всеукраїнських конкурсах наукових студентських робіт, Всеукраїнських олімпіадах за спеціальністю, виконання досліджень тощо.

Оприлюднення результатів іспиту проводиться публічно.

Політика оцінювання – передбачає дотримання принципів доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Академічна доброчесність - дотримання Положення про академічну доброчесність у ЛНУП».

Доступний за посиланням:
<http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/navchchas/zagalpolog.html>

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. ПОНЯТТЯ І СИСТЕМА МЕДИЧНОГО ПРАВА

Предмет і методи медичного права. Медичні правовідносини: поняття, види, склад. Система і джерела медичного права. Медичне право як навчальна дисципліна і галузь науки.

Тема 2. МЕДИЧНЕ ПРАВО В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МЕДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Рівні соціального регулювання медичної діяльності. Роль і значення лікарської етики і деонтології в загальній структурі соціального регулювання медичної діяльності. Правове регулювання етики та деонтології лікаря. Біоетика як комплексна наука, що займається питаннями медицини в рамках захисту прав людини. Досвід функціонування етичних комітетів, як інструменту захисту прав пацієнтів при наданні медичної допомоги і проведенні біомедичних досліджень.

Тема 3. ПРАВА ЛЮДИНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Загальна структура і класифікація прав людини у сфері охорони здоров'я. Права

людини й окремих груп населення у галузі охорони здоров'я. Види правових статусів у сфері медичної діяльності. Класифікація прав людини у сфері медичної діяльності.

Тема 4. ПРАВА ПАЦІЄНТІВ

Поняття пацієнта та його права. Права пацієнта в окремих напрямках медичної діяльності. Права пацієнта на збереження лікарської таємниці. Права пацієнта у сфері трансплантології і психіатрії. Право пацієнта на відшкодування шкоди у разі заподіяння його здоров'ю при наданні медичної допомоги.

Тема 5. ІНФОРМОВАНА ЗГОДА НА МЕДИЧНЕ ВТРУЧАННЯ

Загальні організаційно-правові питання інформованої згоди. Організаційно правові принципи інформованої згоди. Критерії правомірності інформованої згоди. Форми вираження інформованої згоди. Закони, які містять вимоги письмового і усного оформлення інформованої згоди.

Тема 6. ЗАХИСТ ПРАВ ПАЦІЄНТІВ

Юридичний конфлікт як підстава для захисту прав пацієнтів. Досудовий рівень захисту прав пацієнтів. Система органів прокуратури. Судовий спосіб захисту прав пацієнтів. Нормативно-правова база системи захисту прав пацієнтів. Адміністративний позов як засіб судового захисту прав пацієнта.

Тема 7. ЛІКАРСЬКА ТАЄМНИЦЯ

Поняття і медико-правове значення лікарської таємниці. Нормативно-правове регулювання інституту збереження лікарської таємниці. Суб'єкти збереження та об'єкт лікарської таємниці. Правомірність розголошення лікарської таємниці.

ТЕМА 8. ПРАВОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Управління у сфері охорони здоров'я. Види лікувально-профілактичної допомоги населенню. Основні напрями удосконалення організації охорони здоров'я. Забезпечення загальнодоступності медичної допомоги. Пріоритетність первинної медичної допомоги. Запровадження обов'язкового медичного страхування. Визначення державних гарантій надання громадянам медичної допомоги. Державний контроль і нагляд у сфері охорони здоров'я.

Тема 9. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА ПРОФЕСІЙНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Загальні питання юридичної відповідальності медичних працівників. Кримінальна відповідальність медичних працівників за вчинення професійних злочинів. Цивільно-правова відповідальність лікувально-профілактичних закладів. Адміністративна і дисциплінарна відповідальність медичних працівників.

Тема 10. ОДЕРЖАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

Право на життя і медична діяльність: питання співвідношення. Виникнення права на життя людини. Правові проблеми абортів. Евтаназія. Правові проблеми евтаназії.

Тема 11. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МЕДИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ

Експертиза тимчасової непрацездатності. Медико-соціальна експертиза. Військово-лікарська експертиза. Судово-медична і судово-психіатрична експертиза.

Тема 12. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ОРГАНІВ ТА ІНШИХ АНАТОМІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ЛЮДИНИ

Загальні принципи правового регулювання трансплантології. Сучасна нормативно-правова база трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людини. Основні проблеми і шляхи їх вирішення у сфері донорства. Трансплантація органів і тканин з використанням трупних трансплантатів. Право особи на фізичну(тілесну) недоторканість. Право донора і реципієнта на отримання певних гарантій у зв'язку з майбутнім оперативним втручанням

Тема 13. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕПРОДУКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Репродуктивні права людини. Медико-правові аспекти сурогатного материнства. Проблеми штучного запліднення і сурогатного материнства. Правове регулювання медичної генетики. Актуальні етико-правові питання клонування.

Тема 14. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ МЕДИЧНИХ

ЕКСПЕРИМЕНТІВ

Сучасна нормативно-правова база України з питань проведення медичних (клінічних) експериментів. Міжнародно-правові документи, що регламентують проведення медичних експериментів. Умови правомірності проведення медичних експериментів за участю людини. Права і законні інтереси об'єкта дослідження, наукова обґрунтованість випробування.

Тема 15. ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ДЕФЕКТІВ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Юридична оцінка несприятливих результатів лікування хворих. Лікарські помилки. Нещасні випадки. Проведення експертизи дефектів надання медичної допомоги.

Тема 16. ЯТРОГЕННА ПАТОЛОГІЯ ТА ЇЇ МЕДИКО-ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ

Визначення, актуальність і основні причини виникнення ятрогеній. Класифікація ятрогеній, місце ятрогенної патології в структурі несприятливих результатів медичних втручань. Ключові правові проблеми ятрогеній і пошук шляхів їх вирішення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА НОРМАТИВНО ПРАВОВІ АКТИ

1. Загальна декларація прав людини: ООН, 10 грудня 1948 р. *Голос України*. 10.12.2008 р. № 236.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 04 листопада 1950 р. *Голос України*. 10.01.2001 р. №3.
3. Статут Всесвітньої організації охорони здоров'я. Прийнятий 19 липня 1946 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Кримінальний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 5 квітня 2001 року № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Верховна Рада УРСР; Кодекс України від 07.12.1984 р. № 8073-X. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 18.12.1984 № 51. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>
7. Кодекс законів про працю України, прийнятий Верховною Радою України від 10 грудня 1971 року № 322а-08. *Відомості ВРУ*. 1971. № 59. Ст. 375. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/322-08#Text>
8. Сімейний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 10 січня 2002 року, № 2947-III. *Відомості ВРУ*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
9. Цивільний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України від 16 січня 2003 р. *Відомості ВРУ*. 2003. №№ 40-44, ст.356.
10. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України, прийнятий Верховною радою України від 19 листопада 1993 року, № 2801-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 4. Ст. 19.
11. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України, прийнятий Верховною радою України від 23 вересня 1999 року, № 4004-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 46-47. Ст. 403.
12. Авсієвич А. В. Теоретико-методологічні засади медичного права (в контексті положень римської цивілістики). *Часопис Київського університету права*. 2022. № 1. С. 174-178.
13. Болотіна Н. Б. Медичне право як навчальна дисципліна в Україні та зарубіжних країнах. *Юридична наука*. 2022. № 5. С. 7-16.
14. Зогий І. М. Міжнародно-правові стандарти медичної допомоги та законодавство України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2021. Вип. 57. С.
15. Лекція доцента Ірини Сенюти "Медичне право України як галузь права, наука і навчальна дисципліна" 2020. № 2. С. 176-188.

16. Сенюта І. Медичне право: право людини на охорону здоров'я. Монографія. Львів: Астролябія, 2020.
17. Сергеев Ю.Д. Медицинское право: учебный комплекс: в 3 т. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2020. 784 с.
18. Стеценко С.Г., Галай В.О. Медичне право України (реалізація та захист прав пацієнтів): Монографія. К.: Атіка, 2020. 168 с.
19. Стеценко С.Г., Стеценко В.Ю., Сенюта І.Я. Медичне право України: Підручник / За заг. ред. д.ю.н., проф. С.Г. Стеценка. К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2021. 507 с.
20. Стоян К. П. Цивільно-правові аспекти структури медичного права України. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету "Одеська юридична академія"*. 2021. Вип. 1. С. 34-40.
21. Сучасне українське медичне право: Монографія / За заг.ред. С.Г. Стеценка. К.: Атіка, 2020. 496 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційна сторінка Президента України <http://www.president.gov.ua/>
3. Урядовий портал <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Офіційна Інтернет-сторінка Кабінету міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>